



## **WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

27 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk  
(przewodniczący, sprawozdawca)  
SSN Dariusz Pawłyszcz  
SSN Beata Janiszewska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2025 r. w Warszawie  
skargi kasacyjnej Stowarzyszenia w W.  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie  
z 7 października 2021 r., V ACa 555/21,  
w sprawie z powództwa Stowarzyszenia w W.  
przeciwko C. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej w W.  
o zobowiązanie,

- I. oddala skargę kasacyjną;**
- II. zasądza od Stowarzyszenia w W. na rzecz C. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w W. po 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) kosztów postępowania kasacyjnego.**

A.W.

Beata Janiszewska

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Dariusz Pawłyszcz

zgłaszam zdanie odrębne

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z 14 maja 2021 roku Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie:

I. zobowiązał C. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę komandytową w W. do udzielenia Stowarzyszeniu w W. i Związkowi P. w W., w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku, informacji w formie elektronicznej o sprzedanych, zaimportowanych lub wyprodukowanych przez pozwaną spółkę w okresie od 24 października 2013 roku do 20 września 2019 roku magnetofonach, magnetowidach i innych urządzeniach występujących samodzielnie, jako urządzenia wielofunkcyjne lub część składowa innego urządzenia oraz o czystych nośnikach służących do utrwalania w zakresie własnego użytku osobistego utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej jako u.p.a.p.p.) i rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 roku w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służący do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów – w formie wykazu tych urządzeń i czystych nośników obejmującego jednostkową cenę sprzedaży poszczególnych urządzeń i czystych nośników i ich nazwy i symbole, liczbę sprzedanych w danej jednostkowej cenie sprzedaży egzemplarzy poszczególnych urządzeń i czystych nośników i ich nazwy i symbole, łączną liczbę sprzedanych w danej jednostkowej cenie sprzedaży egzemplarzy poszczególnych urządzeń i czystych nośników i ich nazwy i symbole (pkt I);

II. zobowiązał pozwaną do udostępnienia powodowi, w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku, poprzez:

a) udostępnienie w oryginale w siedzibie pozwanej spółki własnej dokumentacji finansowo–księgowej dotyczącej sprzedanych, zaimportowanych lub wyprodukowanych przez pozwaną spółkę w okresie od 24 października 2013 roku do 20 września 2019 roku magnetofonów, magnetowidów i innych urządzeń

występujących samodzielnie, jako urządzenia wielofunkcyjne lub część składowa innego urządzenia oraz czystych nośników służących do utrwalania w zakresie własnego użytku osobistego utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1 i 3 u.p.a.p.p. i rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 roku w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów – w tym dokumentacji SAD, dokumentacji INTRASTAT, faktur zakupu z ewidencją przyjęcia towaru do magazynu, faktur sprzedaży z ewidencją wydania towaru z magazynu i rejestru sprzedaży towarów według ich rodzaju uwzględniającego ich nazwy i symbole, datę sprzedaży, cenę sprzedaży i liczbę sprzedanych egzemplarzy,

b) przekazanie kopii dokumentów wymienionych w pkt II. a) sentencji wyroku w formie papierowej lub elektronicznej sporządzonej w ogólnodostępnym i edytowalnym formacie bazy danych (pkt II);

III. zasądził od pozwanej na rzecz powodów koszty postępowania.

Wyrokiem z 7 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił w części zaskarżony wyrok:

– w punkcie pierwszym w ten sposób, że końcowemu jego fragmentowi, zaczynającemu się od zapisu „w formie wykazu...”, nadał brzmienie: „w formie rodzajowego wykazu tych urządzeń oraz czystych nośników, obejmującego ich nazwy i symbole” (pkt 1 lit. a),

– w punkcie drugim podpunkt a) w ten sposób, że dopisał na jego zakończenie zastrzeżenie: „w zakresie w jakim informacje uzyskane w wykonaniu zobowiązania określonego w punkcie I. będą ściśle pozostawać w zakresie działalności Stowarzyszenia z siedzibą w W. i Związku P. z siedzibą w W.” (pkt 1 lit. b), oddalił apelację pozwanej spółki w pozostałym zakresie (pkt 2) i zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego (pkt 3).

Z ustaleń poczynionych w sprawie przez Sądy *meriti* wynika, że Stowarzyszenie w W. (dalej jako Z.1) i Związek P. w W. (dalej jako Z.2) są organizacjami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Z.1 posiada zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi do utworów słownych, muzycznych,

słowno-muzycznych, choreograficznych, pantomimicznych i w utworach audiowizualnych na polach eksploatacji takich jak: utrwalanie, zwielokrotnianie, wprowadzanie do obrotu, wprowadzanie do pamięci komputera, publiczne wykonanie, publiczne odtwarzanie, wyświetlanie, wystawianie, użyczenie i najem, nadanie za pomocą wizji lub fonii przewodowej albo bezprzewodowej przez stację naziemną, nadanie za pośrednictwem satelity, reemisja, publiczne udostępnienie. Do celów statutowych stowarzyszenia należy m.in. ochrona praw autorskich.

Z.2 posiada zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi do fonogramów i wideogramów, w tym do pobierania wynagrodzenia na polach eksploatacji takich jak: zwielokrotnienie określoną techniką, wprowadzenie do obrotu, najem oraz użyczenie egzemplarzy, odtwarzanie, nadawanie, reemitowanie, publiczne udostępnienie. Celem stowarzyszenia jest ochrona i zbiorowe zarządzanie prawami producentów fonogramów i wideogramów.

Z.1 i Z.2 są uprawnieni do pobierania opłat od urzędów i nośników służących do utrwalania utworów – Z.1 na rzecz twórców, zaś Z.2 – na rzecz producentów wideogramów.

C. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w W. prowadzi działalność między innymi w zakresie sprzedaży hurtowej i detalicznej komputerów, urządzeń peryferyjnych, oprogramowania, sprzętu elektronicznego i telekomunikacyjnego oraz części do niego, elektrycznych artykułów użytku domowego, naprawy i konserwacji komputerów i urządzeń peryferyjnych. Spółka zajmuje się przede wszystkim dystrybucją sprzętu, komponentów, akcesoriów i towarów z szeroko pojętego sektora IT. Jest bezpośrednim importerem laptopów marki [...]. Produkty spółki są dostępne między innymi w sklepach: [...].

Pismami z 6 września 2016 roku i 16 listopada 2016 roku Z.1 i Z.2 zwracały się do pozwanej o udzielenie informacji, czy spółka posiada status producenta i/lub importera urządzeń i czystych nośników, a jeżeli tak, to również informacji o ilości wprowadzonych na polski rynek do sprzedaży urządzeń i nośników oraz wartości tej sprzedaży. Pismem z 21 marca 2017 roku powodowe organizacje zbiorowego zarządzania wezwały pozwaną do udzielenia informacji, powołując się na art. 105 ust. 2 w zw. z art. 20 u.p.a.p.p..

Informacje i materiały źródłowe, których nakazania udostępnienia domagają się powodowe organizacje, są konieczne dla ustalenia czy pozwana spółka jest zobowiązana z mocy ustawy do uiszczania opłat określonych w art. 20 ust. 1 i 3 u.p.a.p.p. oraz do obliczenia ich wysokości.

Sąd Apelacyjny uznał, że w prawidłowo ustalonym przez Sąd Okręgowy stanie faktycznym, doszło do naruszenia art. 48 ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, zwłaszcza w odniesieniu do zakresu dokumentów, które Sąd pierwszej instancji uznał za „niezbędne” w rozumieniu przyjętym w tym przepisie. Nie podzielił natomiast argumentów apelanta, że Sąd Okręgowy naruszył art. 20 u.p.a.p.p..

Zdaniem Sądu Apelacyjnego – ustalenia stanowiące podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku, były w zasadzie wystarczające do rozstrzygnięcia o zasadności powództwa wywodzonego z art. 48 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Ustalenia istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy zostały w głównej mierze poczynione przez Sąd Okręgowy na podstawie dokumentów złożonych przez strony, jak też częściowo na podstawie okoliczności przyznanych przez pozwaną, także w ramach czynności częściowego uznania przez pozwaną żądania pozwu, jednak wyłącznie w zakresie oznaczonych rodzajowo urządzeń i nośników, i z wyłączeniem takich, które przez stronę pozwaną były nabywane w istotnym dla sprawy okresie na obszarze Unii Europejskiej.

Sąd Apelacyjny podniósł, że żadne z ustaleń Sądu Okręgowego nie zostało w istocie podważone w apelacji. Zarzuty w niej zawarte dotyczyły bowiem określenia znaczenia tych okoliczności, które w zasadzie nie były sporne dla poprawnego zastosowania w tej sprawie powołanych przepisów, w tym określenia informacji i dokumentów pod kątem ich „niezbędności” dla zakresu przyszłej sprawy, z jaką powodowe organizacje wystąpią w ramach ochrony praw twórców i producentów, których interesy będą mogli reprezentować w procesie o zasądzenie od pozwanej należnych opłat z art. 20 ust. 1 u.p.a.p.p., jak też określenia, od jakich urządzeń takie opłaty są pobierane, w tym czy jego zakres obejmuje też urządzenia i nośniki nabywane przez pozwaną na obszarze Unii Europejskiej.

Sąd Apelacyjny nie dostrzegł potrzeby, aby wykaz, do złożenia którego w ramach dochodzonego pozwem roszczenia informacyjnego została zobowiązana pozwana spółka, musiał obejmować jednostkową cenę poszczególnych urządzeń i nośników, jak również aby musiał zawierać dane dotyczące liczby sprzedanych po tej cenie urządzeń oraz czystych nośników, a tym bardziej łączną liczbę sprzedanych w tej cenie produktów danego rodzaju. Każda z tych informacji może bowiem zostać ustalona przez powodów na podstawie dokumentacji opisanej w punkcie drugim zaskarżonego wyroku, zakres której został jednak istotnie przez Sąd Apelacyjny ograniczony.

Sąd odwoławczy uznał ponadto, że do ustalania z jakiego rodzaju urządzeniami związany być może obowiązek z art. 20 ust. 1 u.p.a.p.p., a tym samym do określenia kręgu podmiotów (twórców i producentów), których interesy mogą być w procesie o zapłatę chronione ze strony obu powodowych organizacji, nie jest potrzebne ani ustalenie ceny, ani też liczby jednostkowej i łącznej urządzeń i czystych nośników zbytych, zaimportowanych i wyprodukowanych przez pozwaną w istotnym dla sprawy okresie, lecz tylko uzyskanie informacji dotyczących rodzajowego ich oznaczenia ze wskazaniem ich nazwy i symboli. Chodzi bowiem o określenie zakresu przedmiotowego takiej ochrony i wskazanie podmiotów, na rzecz których może ona zostać udzielona w przyszłej sprawie o zapłatę, nie zaś o określenie jej kwotowego wymiaru. Do tego celu może być wykorzystana – w przekonaniu Sądu Apelacyjnego – dokumentacja opisana w punkcie drugim zaskarżonego wyroku, której zakres został określony nazbyt szeroko, z naruszeniem art. 48 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi i w konsekwencji wymagał istotnej korekty.

Z tych przyczyn, końcowy zakres zobowiązania opisanego w punkcie pierwszym wyroku Sądu Okręgowego, zaczynający się od słów „w formie wykazu” został przez Sąd Apelacyjny skrócony, z jednej strony przez pominięcie informacji dotyczących cen jednostkowych oraz liczby sprzedany przez pozwaną urządzeń i nośników w istotnym dla sprawy okresie. Niesporne bowiem było, że wśród takich urządzeń i nośników znajdują się również takie, które albo nie będą objęte opłatą przewidzianą art. 20 ust. 1 u.p.a.p.p., albo też będą pochodzić od twórców i producentów, do reprezentowania interesów których żadna z powodowych

organizacji nie została upoważniona. A z drugiej – z uwagi na zasadność zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 48 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi – przez nadanie treści: „w formie rodzajowego wykazu tych urządzeń oraz czystych nośników, obejmującego ich nazwy i symbole”.

W ocenie Sądu odwoławczego, apelacja pozwanej zasługiwała w większym stopniu na uwzględnienie w zakresie zobowiązania opisanego w punkcie drugim wyroku Sądu Okręgowego, dotyczącego udostępnienia dokumentacji finansowo-księgowej, w tym dokumentów rodzajowo oznaczonych. Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy w zbyt dużym stopniu zaingerował w interesy pozwanej związane z ochroną tajemnicy przedsiębiorstwa, ponad zakres wynikający z art. 48 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, przez nazbyt szerokie określenie „niezbędnych” dokumentów, które pozwana powinna udostępnić powodom na potrzeby uzyskania szczegółowych informacji, mających istotne znaczenie dla określenia kwotowego wymiaru roszczeń, które będą mogły być dochodzone w przyszłej sprawie o zapłatę.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego realizacja zobowiązania określonego w pkt II wyroku Sądu Okręgowego powinna przebiegać dwuetapowo. W pierwszym etapie, strona pozwana powinna przekazać powodom pełną informację o sprzedawanych, importowanych i produkowanych w istotnym dla sprawy okresie urządzeniach i czystych nośnikach, czyli o pełnej swej ofercie adresowanej do swoich klientów – w formie rodzajowego wykazu, obejmującego ich nazwy i symbole.

Dysponując takim wykazem, powodowe organizacje zbiorowego zarządzania powinny (samodzielnie lub przy pomocy podmiotów trzecich, działających na ich zlecenie) ustalić we własnym zakresie (bez udziału pozwanej, a tym bardziej sądów obu instancji), z jakimi urządzeniami oraz nośnikami wiązać się może obowiązek uiszczenia opłat przewidzianych art. 20 u.p.a.p.p., a tym samym również ustalić, ochrony praw jakich twórców (Z.1) i producentów (Z.2) mogą dochodzić w przyszłej sprawie o zasądzenie. Ocena uzyskanych w ten sposób informacji pozostawać powinna w kompetencji powodów, nie zaś strony pozwanej, która nie dysponuje w tym przedmiocie właściwymi informacjami, ani też do sądów

orzekających w tej sprawie, które nie mogą nawet tej oceny przeprowadzić bez znajomości danych tego rodzaju, ani też katalogu uprawnień powodów do dochodzenia ochrony tych praw i interesów właściwych twórców i producentów. Uprawniona do podania zakresu żądania dochodzonego w takiej sprawie o zapłatę jest wyłącznie strona powodowa, czyli właściwa organizacja do ochrony praw twórców i producentów, nie zaś pozwany, ani też sądy orzekającej w sprawach tej kategorii. W procesie o roszczenie informacyjnej nie może zostać przesądzona ani zasada odpowiedzialności z takiego tytułu, ani wysokość należnej opłaty albo innego świadczenia. O tym bowiem rozstrzyga wyłącznie sąd właściwy do orzekania w sprawie o zapłatę.

W drugim etapie wykonania zobowiązania do udostępnienia dokumentacji, w ramach realizacji roszczenia informacyjnego z art. 48 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, powodowe organizacje – na podstawie informacji przekazanych przez pozwaną w wykonaniu jego pierwszego etapu – powinny wskazać pozwanej zakres szczegółowej dokumentacji, której udostępnienia żądają, jednakże wyłącznie w odniesieniu do tych urządzeń i czystych nośników, z którymi wiąże się zakres działalności prowadzonej przez powodów (z wyłączeniem wszystkich innych urządzeń i nośników, które w tym zakresie nie będą się mieścić, mimo że zostały objęte wykazem, który w pierwszym etapie tej czynności został przez pozwaną przekazany powodom). Potrzeba wprowadzenia tego rodzaju ograniczenia wynika – zdaniem Sądu Apelacyjnego – z konieczności właściwego zastosowania w tej sprawie normy zawartej w powołanym przepisie, czyli uzyskania skutku, który w wystarczającym, lecz uzasadnionym zakresie będzie realizować uprawnienia powodów, które w tym przepisie zostały przewidziane, i który zarazem pozwoli na udzielenie możliwej ochrony pozwanej, w tym co do ochrony tajemnicy jej przedsiębiorstwa.

Jeśli bowiem, obrót konkretnymi urządzeniami i nośnikami nie pozostaje w związku z działalnością prowadzoną przez powodów (nie jest objęty obowiązkiem uiszczenia opłaty przewidzianej art. 20 u.p.a.p.p.) albo obejmuje towary wytwarzane i sprzedawane przez producentów, ochrona interesów których nie należy do uprawnień powodowych organizacji, nie będzie można uznać informacji zawartych w dotyczących ich dokumentach księgowych za „niezbędne” w rozumieniu przyjętym



w art. 48 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Nie ma zatem uzasadnienia zobowiązanie pozwanej do przedłożenia powodom takich dokumentów, ocena których nie będzie pozostawać w związku z ich działalnością na rzecz ochrony praw twórców i producentów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, odmienny pogląd Sądu Okręgowego naruszał zatem powołany przepis i prowadził do nadmiernej ingerencji zaskarżonym wyrokiem w chronione prawem interesy pozwanej, bez jakiegokolwiek korzyść dla powodów w zakresie dochodzenia w przyszłości roszczeń pieniężnych na rzecz właściwych twórców i producentów. Uwzględniając zatem częściowo apelację pozwanej, Sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok również w punkcie drugim przez dopisanie na jego zakończenie zastrzeżenia: „w zakresie w jakim informacje uzyskane w punkcie I. będą ściśle pozostawać w zakresie działalności Z.1 i Z.2”, tj. także w pełnym zakresie, w którym pozwana uznała częściowo powództwo przed Sądem Okręgowym. Sąd Apelacyjny zwrócił przy tym uwagę, że pomimo częściowego uznania pozwu, pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości, pozbawiając tym samym znaczenia swoje wcześniejsze oświadczenie o częściowym uznaniu pozwu.

Sąd drugiej instancji uznał za niezasadny zarzut dotyczący naruszenia art. 20 ust. 1 o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w tym w odniesieniu do problemu, który sprowadzał się do ustalenia, czy obowiązkiem uiszczenie opłaty określonej w tym przepisie objęte są też czynności sprowadzenia przez pozwaną do Polski urządzeń i nośników, które zostały nabyte na terenie innych państw Unii Europejskiej. Sąd Apelacyjny, przychylając się do dominującego w orzecznictwie poglądu, że taki obowiązek istnieje podkreślił, że to zagadnienie prawne powinno podlegać ocenie w sprawie o zapłatę skonkretyzowanych kwotowo opłat, w tym naliczonych od jednostkowych transakcji, a nie w sprawie o roszczenie informacyjne. W konsekwencji należało również w tym zakresie uwzględnić żądanie oparte na art. 48 ustawy z 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie skargę kasacyjną wniosły powodowe organizacje zbiorowego zarządzania, zaskarżając go w zakresie rozstrzygnięć z pkt 1 lit. a-b i pkt 3 i zarzucając:

I. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 48 ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi w związku z art. 20 ust. 1 pkt 1 i 3, art. 20 ust. 2 pkt 1 i 3, art. 20 ust. 3 pkt 1 i 3 oraz art. 20 ust. 5 u.p.a.p.p. w zw. § 1 pkt 1 i pkt 3 w zw. z § 3 ust. 1 pkt 1 i 3 Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów i zmienionego Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 grudnia 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów oraz błędną wykładnię i zastosowanie art. 6 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych

II. naruszenie przepisów postępowania:

1. art. 213 § 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie oraz art. 378 § 1 k.p.c. przez wydanie przez Sąd drugiej instancji wyroku bez uwzględnienia stanowiska pozwanego obejmującego oświadczenie o częściowym uznaniu powództwa,
2. art. 325 k.p.c. oraz art. 327<sup>1</sup> § 1 pkt 1) i 2) w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez sporządzenie przez Sąd II instancji uzasadnienia wyroku sprzecznego z jego sentencją skutkujące nieuwzględnieniem w sentencji orzeczenia przedstawionych w jego uzasadnieniu rozwiązań związanych z wprowadzoną „dwuetapową realizacją roszczenia informacyjnego.

Wskazując na powyższe zarzuty powodowe organizacje wniosły o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ewentualnie o jego uchylenie i orzeczenie, co do istoty sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Zarzuty skargi kasacyjnej nie są zasadne.

Zarzucając naruszenie art. 213 § 2 k.p.c. skarżący kasacyjnie podnieśli, że Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego, mimo że był związany częściowym uznaniem powództwa. Zgodnie z tym przepisem sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa.

W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że uznanie powództwa oznacza, że pozwany bez zastrzeżeń poddaje się powództwu, wyrażając wolę wydania wyroku zgodnego z treścią żądania (tak m.in. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 maja 1936 r., C. Prez. 21/35, Zb. Orz. 1936, Nr 11, poz. 407). Co do zasady, do uznania nie dochodzi zatem, jeżeli pozwany „uznając” powództwo, jednocześnie wnosi o jego oddalenie, podejmuje obronę przez kwestionowanie podstawy faktycznej lub prawnej powództwa, bądź wiąże „uznanie” z zastrzeżeniem spełnienia przez powoda innego świadczenia, względnie dokonania przez powoda żądanych przez pozwanego czynności (por. wyroki SN: z 1 czerwca 1973 r., II CR 167/73, OSNCP 1974, Nr 5, poz. 94; z 9 lutego 2024 r., II CSKP 947/22).

Sąd Apelacyjny uwzględniając częściowo apelację pozwanego i wydając wyrok reformatoryjny wyjaśnił, dlaczego nie był związany oświadczeniem pozwanego o uznaniu pozwu w zakresie wskazanych rodzajowo urządzeń i nośników. W sprawie istotne jest to, że „uznanie” powództwa nie obejmowało sposobu udzielenia informacji i przekazania dokumentacji czyli sformułowanego przez powodów żądania oraz to, że pozwany – mimo złożenia tego oświadczenia – konsekwentnie domagał się oddalenia powództwa w całości. O ile zatem oświadczenie pozwanego o częściowym uznaniu pozwu obejmowało przyznanie przytoczonych przez powodów okoliczności faktycznych (wprowadzanie do obrotu i dystrybucja określonych rodzajowo urządzeń i nośników), to nie można przyjąć, że oświadczenie to objęło również uznanie dochodzonego w procesie roszczenia (subsumpcję). Uznanie – inaczej aniżeli przyznanie (art. 229 k.p.c.) – dotyczy powództwa jako całości czyli określonej w pozwie podstawy faktycznej i samego żądania (art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy uznał również za chybiony zarzut naruszenia art. 325 k.p.c. oraz art. 327<sup>1</sup> § 1 pkt 1 i 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., podniesiony w ramach drugiej z podstaw skargi kasacyjnej. Wyrok Sądu Apelacyjnego zawiera wszystkie elementy określone w art. 325 k.p.c., a pisemne motywy uszczegółowiają jedynie sposób realizacji przez pozwaną obowiązku udostępnienia (oryginałów) i przekazania (kopii) dokumentacji, nałożonego na pozwaną w pkt II wyroku Sądu Okręgowego (zmienionego częściowo wyrokiem Sądu Apelacyjnego), tak aby roszczenie informacyjne dochodzone przez powodów zrealizowało zamierzony cel (możliwość ustalenia wysokości należnych opłat).

Przechodząc do omówienia zarzutów podniesionych przez powodów w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej, na wstępie należy zauważyć, że art. 48 ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (dalej jako u.z.z.) jest powtórzeniem obowiązującego uprzednio art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. Zgodnie z nim w zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania może się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat.

Określone w art. 48 u.z.z. tzw. roszczenie informacyjne jest podstawowym instrumentem pozwalającym organizacjom zbiorowego zarządzania na realizację ich zadań, zwłaszcza w zakresie dochodzenia wynagrodzeń i opłat. W orzecznictwie Sądu Najwyższego stwierdzono, że stanowi ono uprawnienie pomocnicze, które służy realizacji uprawnienia zasadniczego i ma gwarantować efektywną ochronę praw ustawowo zagwarantowanych. Roszczenie informacyjne nakierowane jest zatem na pozyskanie przez organizację zbiorowego zarządzania informacji, dzięki którym będzie mogła podjąć decyzję co do istnienia podstaw do dochodzenia roszczeń zmierzających do zasądzenia wynagrodzeń i opłat od podmiotów zobowiązanych do ich zapłaty oraz co do granic, w jakich może tych świadczeń dochodzić i sposobu wykazania zasadności roszczeń o zapłatę, które sformułuje. Wykonanie orzeczenia nakazującego pozwanemu wypełnienie obowiązku informacyjnego wobec organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi ma więc służyć osiągnięciu zamierzonego przez ustawodawcę celu, czyli określeniu

wysokości wynagrodzenia lub opłaty, której organizacja może od tego podmiotu żądać.

Artykuł 48 u.z.z. wprowadza dwa ograniczenia roszczenia informacyjnego. Z jednej strony żądanie udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów musi być funkcjonalnie związane z działalnością konkretnej organizacji zbiorowego zarządzania, a z drugiej – informacje te i dokumenty muszą być „niezbędne” do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat.

Ustawodawca wprowadzając te ograniczenia nałożył tym samym na organizację zbiorowego zarządzania, dochodzącą roszczenia informacyjnego obowiązek wykazania przesłanek warunkujących uwzględnienie takiego roszczenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że informacje niezbędne to takie, które są konieczne dla ustalenia, czy doszło do wkroczenia w sferę objętą zarządem, czy są podstawy do wystąpienia do sądu i w jakim zakresie żądań, czy są podstawy do dokonania weryfikacji już uzyskanych kwot oraz do umożliwienia ich właściwej redystrybucji. Powód nie ma natomiast obowiązku antycypacyjnego wykazania istnienia zobowiązania pozwanego, gdyż jest to materia ewentualnego przyszłego postępowania o zasądzenie. Dopiero na podstawie uzyskanych informacji możliwe będzie stwierdzenie, czy jakiegokolwiek zobowiązanie, będące źródłem obowiązku pozwanego powstało, a jeżeli tak, czy już wygasło ze skutkiem zaspokojenia w całości lub w części, np. na skutek dobrowolnego świadczenia, czy też istnieje nadal (por.m.in. uchwała SN z 17 września 2009 r., III CZP 57/09, OSNC 2010 r., nr 4, poz. 49 oraz wyroki SN: z 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12, OSNC - ZD, nr D, poz. 62; z 9 listopada 2017 r., I CSK 51/17).

Oznacza to, że organizacja zbiorowego zarządzania nie może żądać wszelkich informacji związanych z działalnością adresata roszczenia, ale tylko takich, które pozwolą ustalić wysokość wynagrodzeń i opłat, przy czym powinny być to informacje wyczerpujące i pełne w granicach niezbędności do tego celu. W takim postępowaniu na organizacji zbiorowego zarządzania spoczywa zatem obowiązek wykazania „niezbędności” pozyskania określonych informacji i dokumentów, który należy interpretować w kontekście możliwych do dochodzenia w sprawie o zapłatę wynagrodzeń i opłat.

Cel ten wyznacza jednocześnie granicę wykorzystania tych informacji i dokumentów przez organizację zbiorowego zarządzania. Organizacja zbiorowego zarządzania może więc korzystać z uzyskanych informacji tylko w związku z dochodzeniem wynagrodzeń lub opłat i ma obowiązek zachowania tych informacji w poufności oraz odpowiedniego ich przechowywania, a za naruszenie tego obowiązku ponosi odpowiedzialność na zasadach ogólnych.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 1 u.p.a.p.p. producenci i importerzy:

- 1) magnetofonów, magnetowidów i innych podobnych urządzeń,
  - 2) kserokopiarek, skanerów i innych podobnych urządzeń reprograficznych umożliwiających pozyskiwanie kopii całości lub części egzemplarza opublikowanego utworu,
  - 3) czystych nośników służących do utrwalania, w zakresie własnego użytku osobistego, utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, przy użyciu urządzeń wymienionych w pkt 1 i 2
- są obowiązani do uiszczania, określonym zgodnie z ust. 5, organizacjom zbiorowego zarządzania, działającym na rzecz twórców, artystów wykonawców, producentów fonogramów i wideogramów oraz wydawców, opłat w wysokości nieprzekraczającej 3% kwoty należnej z tytułu sprzedaży tych urządzeń i nośników.

Ustępy 2, 3 i 4 tego przepisu określają procentowy udział uprawnionych podmiotów w kwotach uzyskanych przez organizacje zbiorowego zarządzania z tytułu opłat ze sprzedaży poszczególnych kategorii urządzeń (magnetofonów, magnetowidów, urządzeń reprograficznych, innych podobnych urządzeń oraz związanych z nimi czystych nośników przypada). Z kolei ust. 5 tego przepisu stanowi, że minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, stowarzyszeń twórców, artystów wykonawców, organizacji producentów fonogramów, producentów wideogramów oraz wydawców, jak również organizacji producentów lub importerów urządzeń i czystych nośników wymienionych w ust. 1, określa, w drodze rozporządzenia: kategorie urządzeń i nośników oraz wysokość opłat, o których mowa w ust. 1, kierując się zdolnością urządzenia i nośnika do zwielokrotniania utworów, jak również ich przeznaczeniem do

wykonywania innych funkcji niż zwielokrotnianie utworów, sposób pobierania i podziału opłat oraz organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnione do ich pobierania.

W ustalonych w sprawie przez Sądy *meriti* okolicznościach faktycznych nie doszło na etapie subsumpcji do naruszenia wymienionych w skardze kasacyjnej przepisów prawa materialnego.

Artykuł 20 ust. 1 u.p.a.p.p., odczytany łącznie z art. 48 u.z.z., obliuguje sąd rozpoznający roszczenie informacyjne do oceny, czy żądane przez powoda (organizację zbiorowego zarządzania) informacje i dokumenty określone w pozwie pozostają w związku z jego działalnością i zarazem, czy są mu niezbędne dla ustalenia wysokości należnej od producenta i importera opłaty.

Słusznie zatem Sąd Apelacyjny, kierując się celem roszczenia informacyjnego, który determinuje zakres możliwych do uzyskania w jego ramach informacji i dokumentów, ograniczył zobowiązanie pozwanej do przekazania powodowi rodzajowego wykazu określonych urządzeń oraz czystych nośników, obejmującego ich nazwy i symbole, uznając za zbędne informacje takie jak: jednostkowa cena sprzedaży poszczególnych urządzeń i czystych nośników, liczba sprzedanych w danej jednostkowej cenie sprzedaży egzemplarzy poszczególnych urządzeń i czystych nośników, łączna liczba sprzedanych w danej jednostkowej cenie sprzedaży egzemplarzy poszczególnych urządzeń i czystych nośników.

Nie można wykluczyć, że powyższe informacje mogą być użyteczne w przypadku sporu o rzetelność informacji, do przekazania których pozwany został zobowiązany. Jednak roszczenie informacyjne obejmuje tylko informacje niezbędne do określenia wysokości żądania, o którym mowa w art. 20 u.p.a.p.p. Organizacja zbiorowego zarządzania może podważać rzetelność przekazanych jej danych i wystąpić z wyższym roszczeniem. W procesie o zapłatę sąd może zobowiązać pozwanego do przedłożenia kolejnych określonych dokumentów (np. podatkowych), umożliwiających sprawdzenie, czy pozwany czegoś nie zataił. Nie można jednak pod pretekstem realizacji prawa do informacji przeprowadzać w istocie audytu działalności handlowej pozwanego. Informacje pominięte przez Sąd drugiej instancji nie były konieczne do obliczenia sumy należnej powodowi.

Za prawidłowe należy uznać również uściślenie przez Sąd Apelacyjny zobowiązania pozwanej do udostępnienia powodom określonych dokumentów jedynie do tych, które pozostają w związku z działalnością Stowarzyszenia w W. i Związku P. w W..

Argumentację przedstawioną w skardze kasacyjnej dla uzasadnienia stanowiska przeciwnego należy uznać wyłącznie za polemikę z prawidłowym w tej kwestii stanowiskiem Sądu odwoławczego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>14</sup> k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 98 w zw. z art. 391 § 2 i art. 398<sup>21</sup> k.p.c.

Beata Janiszewska      Agnieszka Jurkowska-Chocyk      Dariusz Pawłyszcz

(AG)

**UZASADNIENIE**  
**zdania odrębnego SSN Beaty Janiszewskiej**

Podzielam stanowisko Sądu Najwyższego o nietrafności pierwszego z zarzutów kasacyjnych naruszenia przepisów postępowania, natomiast z przedstawionych poniżej przyczyn odmiennie oceniam trafność drugiego z tych zarzutów oraz zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Sąd Najwyższy w wyroku, do którego zgłosiłam zdanie odrębne, oddalił skargę kasacyjną powodów, a tym samym zaaprobował dokonaną przez Sąd Apelacyjny zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji (w punktach 1 i 2a tego wyroku). Zmiana ta została oparta na poczynionym przez Sąd drugiej instancji założeniu, że realizacja roszczenia informacyjnego unormowanego w art. 48 ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (dalej u.z.z.) następuje dwuetapowo.



W ramach pierwszego etapu strona pozwana powinna przekazać powodowi pełną informację o urządzeniach i czystych nośnikach sprzedawanych, importowanych i produkowanych w okresie objętym pozwem, czyli o pełnej ofercie adresowanej wówczas do swoich klientów - w formie rodzajowego wykazu obejmującego nazwy i symbole urządzeń i nośników. Dysponując tym wykazem, organizacje zbiorowego zarządzania (OZZ) powinny samodzielnie lub przy pomocy innych podmiotów – bez udziału strony pozwanej oraz sądów - ustalić, z jakimi urządzeniami oraz nośnikami wiązać się może obowiązek uiszczenia opłat przewidzianych art. 20 pr.aut., a tym samym określić, „ochrony praw jakich twórców (Z.1) i producentów (Z.2) mogą dochodzić w przyszłej sprawie o ich zasądzenie”.

W związku z drugim etapem powodowie powinni natomiast przekazać pozwanej zestawienie urządzeń i czystych nośników, „w zakresie których może powstać roszczenie” o zapłatę opłat z art. 20 pr.aut., a pozwaną można „zobowiązać do udostępnienia szczegółowej dokumentacji”, jednakże wyłącznie w odniesieniu do tych urządzeń i czystych nośników, co do których dochodzenie opłat będzie ściśle „pozostawać w zakresie działalności prowadzonej przez powodów, z wyłączeniem wszystkich innych urządzeń i nośników, które w tym zakresie nie będą się mieścić, mimo że zostały objęte wykazem, który w pierwszym etapie tej czynności został przez pozwaną przekazany powodowi”.

Koncepcja dwuetapowego uzyskiwania informacji odpowiadała, zdaniem Sądu Apelacyjnego, specyfice sprawy toczącej się na podstawie art. 48 u.z.z. Przekazanie – na pierwszym etapie działań - wykazu określonych rodzajowo danych zostało uznane za niestwarzające ryzyka naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa, jako że dane te, dotyczące „pełnego zakresu oferty działalności handlowej” strony pozwanej, były dostępne wszystkim uczestnikom obrotu. Z kolei informacje i dokumenty udostępnione w ramach drugiego etapu miały odnosić się do ściśle ujmowanego zakresu działalności organizacji zbiorowego zarządzania, a ich ujawnienie było uzasadniane potrzebą uzyskania przez OZZ informacji pozwalających na wystąpienie z żądaniem uiszczenia pobieranych przez te organizacje opłat.

Założenia opisanej wyżej koncepcji znalazły odzwierciedlenie w sposobie zmiany przez Sąd Apelacyjny zaskarżonego apelacją wyroku, którego dwa

zasadnicze punkty dotyczyły, odpowiednio, zobowiązania do udzielenia informacji (punkt 1) oraz zobowiązania do udostępnienia dokumentacji finansowo-księgowej (punkt 2) w oryginale (podpunkt a) oraz w drodze przekazania kopii dokumentów (podpunkt b).

Uznanie przez Sąd Apelacyjny, że należy poprzestać na „rodzajowym wykazie (...) urządzeń oraz czystych nośników, obejmujących ich nazwy i symbole”, doprowadziło do modyfikacji obowiązku określonego w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego przez ograniczenie podanych tam danych, tzn. pominięcie konkretnych parametrów produktów, w tym ich liczby i cen jednostkowych. Ograniczenie to było motywowane wskazaniem, że wśród rodzajowo zestawionych produktów mogą znaleźć się takie, od których opłaty nie powinny być odprowadzane lub co do których powodowe OZZ nie są uprawnione do dochodzenia opłat. Sąd Apelacyjny uznał przy tym, że do obliczenia przez OZZ wysokości należnych opłat wystarczająca będzie dokumentacja opisana w punkcie 2. wyroku, czyli dotycząca konkretnie urządzeń i nośników, co do których pobieranie opłat wchodziło w zakres reprezentowania przez OZZ interesów twórców i producentów.

Z kolei przekonanie, że dane pozyskane w ramach drugiego etapu mają służyć konkretnie obliczeniu kwoty dochodzonych następnie opłat, przywiodły Sąd Apelacyjny do zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że w punkcie 2, podpunkt a, dodano zastrzeżenie, iż zobowiązanie do udostępnienia oryginałów dokumentów następuje „w zakresie w jakim informacje uzyskane w wykonaniu zobowiązania określonego w punkcie 1 będą ściśle pozostawać w zakresie działalności Stowarzyszenia z siedzibą w W. i Związku P. z siedzibą w W.”.

Stanowisko Sądu Apelacyjnego o dwuetapowej realizacji roszczenia informacyjnego przysługującego organizacjom zbiorowego zarządzania zostało zakwestionowane w skardze kasacyjnej, opisanej w motywach wyroku, do którego zgłosiłam zdanie odrębne.

Nie podzielam zaaprobowanego przez Sąd Najwyższy poglądu o zasadności ograniczenia udzielanych informacji przez pominięcie danych o liczbach i jednostkowych cenach urządzeń i czystych nośników. W mojej ocenie takie ograniczenie danych nie odpowiada treści załączników nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia kategorii urządzeń i

nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów (Dz. U. Nr 105, poz. 991 z późn. zm.; dalej jako rozporządzenie) wydanego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 20 ust. 5 pr.aut. Ponadto z art. 48 u.z.z. oraz § 3 rozporządzenia nie wynika, by udzielanie informacji oraz udostępnianie dokumentów miało następować dwuetapowo. Strona pozwana została przez Sąd Okręgowy zobowiązana do przekazania danych, które – od strony podmiotowej – powinny być udzielone OZZ (powodom) uprawnionym do pobierania opłat, a - od strony przedmiotowej – obejmowały wyłącznie informacje mieszczące się wprost w zakresie określonym przepisami prawa. Nie zachodziło więc ryzyko ujawnienia, bez podstawy normatywnej, danych objętych tajemnicą przedsiębiorstwa, które stało się inspiracją do – zaakceptowanego przez Sąd Najwyższy - wyodrębnienia dwóch etapów realizacji roszczenia informacyjnego.

Szersze uzasadnienia przedstawionych zapatrywań wymaga najpierw sformułowania uwag wstępnych odnoszących się do argumentacji Sądu drugiej instancji, następnie przeprowadzenia wykładni art. 48 u.z.z. wraz z adekwatnymi przepisami rozporządzenia (§ 3), a finalnie - zestawienia wyników interpretacji z poglądami stanowiącymi ośnowę wyroku Sądu Najwyższego, do którego zgłosiłam zdanie odrębne.

W nawiązaniu do zarysowanych wyżej motywów rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego należy sformułować dwie uwagi wstępne.

Po pierwsze, roszczenie informacyjne dotyczy w niniejszej sprawie danych o urządzeniach i czystych nośnikach sprzedanych, zaimportowanych lub wyprodukowanych przez pozwaną spółkę w okresie od 24 października 2013 r. do 20 września 2019 r. Do oceny zasadności żądania pozwu zastosowanie znajdował więc najpierw art. 105 ust. 2 pr.aut. – do 19 lipca 2018 r., czyli do dnia wejścia w życie ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, a następnie, po utracie mocy przez art. 105 ust. 2 pr.aut., zbieżny z jego treścią art. 48 u.z.z. Przepisy przejściowe zawarte w ustawie o zbiorowym zarządzaniu nie wprowadzały bowiem w analizowanym zakresie wyjątków od zasady *tempus regit actum*, w tym w szczególności retroaktywnego działania art. 48 u.z.z. albo dalszego działania art. 105 ust. 2 pr.aut.

Treść obu tych regulacji jest jednakowa, co pozwala na korzystanie z nadal aktualnego dorobku orzeczniczego wypracowanego wcześniej na tle wykładni art. 105 ust. 2 pr.aut., wraz z pozytywnym wynikiem badania zgodności tego przepisu z art. 22 Konstytucji, potwierdzonym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 11 października 2011 r., P 18/09. Uzupełniając należy jednak dodać, że w interpretacji art. 105 ust. 2 pr.aut. uwzględniano również, w ramach wykładni systematycznej (systemowej wewnętrznej), umiejscowienie tego przepisu jako kolejnego, drugiego, ustępu art. 105 pr.aut. Poprzedzający go art. 105 ust. 1 pr.aut. stanowił, iż „Domniemywa się, że organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz że ma legitymację procesową w tym zakresie. Na domniemanie to nie można się powołać, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania”. W związku z tym uznawano, że także żądanie udzielenia informacji lub udostępnienia dokumentów powinno być oceniane z uwzględnieniem domniemania unormowanego w art. 105 ust. 1 zd. 1 pr.aut., co mogło wpływać na przypisanie OZZ kompetencji do uzyskania informacji w określonym tam zakresie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 września 2014 r., I CSK 621/13).

Po drugie, Sąd Apelacyjny, a następnie Sąd Najwyższy (w motywach wyroku, do którego zgłosiłam zdanie odrębne) wyraził pogląd, że roszczenie informacyjne przysługuje OZZ jako subsydiarne względem żądania zapłaty opłat, o których mowa w art. 48 u.z.z. Tymczasem przepis ten nie wprowadza takiego powiązania, by wystąpienie o udzielenie informacji oraz udostępnienie dokumentów miało na celu konkretnie dochodzenie zapłaty. Możliwość skorzystania z roszczenia informacyjnego nie jest w tym przepisie uzależniona od wystąpienia jakichkolwiek skonkretyzowanych powodów, w tym nieuiszczenia opłaty wbrew obowiązkowi, wątpliwości OZZ co do uiszczenia opłat w należnej wysokości, zastrzeżeń w kwestii wiarygodności czy zamiaru weryfikacji przekazanych dobrowolnie danych. Również zakres udzielanych informacji i udostępnionych dokumentów nie jest zależny od tego, czy istnieje i jaka jest konkretna przyczyna realizacji roszczenia informacyjnego.

W świetle art. 48 u.z.z. celem udzielenia informacji i udostępnienia dokumentów jest „określenie wysokości” dochodzonych opłat, a nie – „dochodzenie”

opłat. Z zawartego w tym przepisie stwierdzenia, że informacje i dokumenty mają być niezbędne do określenia wysokości opłat „dochodzonych” przez OZZ, nie powinno się zatem wnosić, iż uzyskane dane i materiały mają służyć konkretnie wystąpieniu z żądaniem zapłaty. „Dochodzone” oznacza w tym przypadku opłaty, które podlegają dochodzeniu (pobrani) przez organizacje zbiorowego zarządzania. Omawiane roszczenie informacyjne, choć odnosi się do wysokości wynagrodzeń i opłat, to nie musi poprzedzać ich dochodzenia, tzn. nie ma charakteru subsydiarnego wobec powództwa o zapłatę, choć niewątpliwie pełni rolę pomocniczą w ustaleniu wysokości roszczenia o zapłatę.

W tym sensie wystąpienie z roszczeniem informacyjnym, choć niewątpliwie pełni funkcję pomocniczą, ma samoistny charakter i może służyć do realizacji różnych celów, np. kontrolnych czy prewencyjnych. Uprawniony może bowiem dążyć jedynie do sprawdzenia przekazanych mu wcześniej danych, do oceny, czy informacje udzielone w trybie unormowanym w art. 48 u.z.z. znajdują potwierdzenie w materiałach zebranych samodzielnie, lub do jednoznacznego wyjaśnienia, że obowiązek uiszczenia opłaty powstał w określonej wysokości - co stronę zobowiązaną może skłaniać do spełnienia świadczenia bez potrzeby inicjowania postępowania sądowego o zapłatę.

Formułowane na tle wykładni art. 48 u.z.z. stanowisko o pomocniczej funkcji roszczenia informacyjnego nie powinno być zatem rozumiane w ten sposób, że rola tego środka ochrony prawnej jest „subsydiarna w stosunku do roszczeń właściwych, w ramach których organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskim oraz pokrewnymi, działają we własnym imieniu, mogą dochodzić ochrony praw tych twórców i producentów” (s. 10 uzasadnienia wyroku SA). Ten rys argumentacji był kilkakrotnie obecny w motywach wyroku Sądu Apelacyjnego, a postrzeganie roszczenia informacyjnego z perspektywy sprawy o zapłatę skutkowało finalnie ograniczeniem zakresu przekazywanych danych (zob. np. s. 13, s. 17, s. 18, s. 19 uzasadnienia wyroku SA).

Należy przy tym zauważyć, że Sąd Apelacyjny, mimo zastosowania cytowanego kryterium, nie wskazał wyraźnie, które roszczenia uznaje za „roszczenia właściwe”, w ramach których OZZ „działają we własnym imieniu, mogą dochodzić ochrony praw tych twórców i producentów”. Nie jest więc pewne, czy mowa o

roszczeniach o zapłatę opłat dochodzonych przez powodów jako OZZ wymienione imiennie w § 3 ust. 1 rozporządzenia - czy o dalszy etap rozliczeń (repartycji) pobranych już opłat. Wydaje się, że przyjęta została druga (ostatnio wymieniona) perspektywa; zapatrywanie to doprowadziło natomiast do bezpodstawnego zawężenia celu, a w konsekwencji także zakresu działania art. 48 u.z.z., do przypadków, w których rysuje się podstawa dochodzenia dalszej ochrony konkretnych twórców lub producentów.

Stosownie do przedmiotu niniejszej sprawy dalsze rozważania będą dotyczyły konkretnie informacji istotnych dla pobierania opłat (a nie – wynagrodzenia), przy czym - z uwagi na wskazaną wyżej tożsamość brzmienia art. 105 ust. 2 pr.aut. oraz art. 48 u.z.z. - w wywodach będzie przywoływany aktualnie obowiązujący art. 48 u.z.z. W celu wyjaśnienia, dlaczego nie zostało przeze mnie podzielone stanowisko Sądu Najwyższego, aprobujące rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji, konieczne jest przedstawienie wniosków wynikających z art. 48 u.z.z., a dotyczących podmiotowych, przedmiotowych i funkcjonalnych aspektów roszczenia informacyjnego.

Po pierwsze, roszczenie to, od strony podmiotowej, przysługuje „organizacji zbiorowego zarządzania” działającej „w zakresie swojej działalności”. Ogólne określenie działalności OZZ nastąpiło w art. 3 pkt 1 u.z.z., który stanowi, że zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi to działalność polegająca na wykonywaniu praw autorskich lub praw pokrewnych dla zbiorowej korzyści uprawnionych. Działalność ta polega m.in. na dokonywaniu takich czynności, jak monitorowanie korzystania z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych przez użytkowników (art. 3 pkt 1 lit. d) u.z.z.), dochodzenie ochrony praw autorskich lub praw pokrewnych (art. 3 pkt 1 lit. e) u.z.z.) i wykonywanie innych uprawnień oraz obowiązków organizacji zbiorowego zarządzania wynikających z ustawy o zbiorowym zarządzaniu oraz ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Konkretnie, czyli z perspektywy przedmiotu niniejszej sprawy, zakres działalności OZZ może być identyfikowany z uprawnieniem do pobierania opłat, o których mowa w art. 20 ust. 1-3 pr.aut. oraz w odpowiednich przepisach rozporządzenia (§ 3 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia). W zakresie tak rozumianej „swojej działalności” każda z powodowych OZZ jest uprawniona do pobierania opłat

od producentów i importerów z tytułu sprzedaży urządzeń i czystych nośników wymienionych w załącznikach 1 i 2 do rozporządzenia. Opłaty te są pobierane na rzecz wszystkich uprawnionych, czyli ogółu twórców (przez Z.1) oraz ogółu producentów fonogramów i wideogramów (przez Z.2), a następnie podlegają repartycji (podziałowi) według zasad określonych w art. 20 ust. 2 i 3 pr.aut. oraz § 3 ust. 2 rozporządzenia.

Po drugie, z niewskazania wprost w art. 48 u.z.z. oraz w rozporządzeniu podmiotu zobowiązanego do udzielenia informacji i udostępnienia dokumentów wywodzi się, że roszczenie informacyjne przysługuje przeciwko każdemu, kto może mieć określone w tych przepisach informacje lub dokumenty. Oznacza to, że adresatem takim może być nie tylko użytkownik w rozumieniu art. 3 pkt 10 u.z.z., w tym producent lub importer urządzeń i nośników, który dokonał ich sprzedaży. Wystarczające jest przy tym stwierdzenie, że pozwany podmiot w związku z prowadzoną działalnością powinien być dysponować danymi istotnymi do określenia wysokości opłat (art. 20 pr.aut. w zw. z art. 48 u.z.z. wraz z odpowiednimi przepisami wykonawczymi).

Po trzecie, od strony przedmiotowej roszczenie unormowane w art. 48 u.z.z. obejmuje „udzielenie informacji” oraz „udostępnienie dokumentów”. Uprawniony może żądać wykonania każdej z tych czynności lub obu łącznie. Obowiązek udzielenia informacji oznacza, że skoro zgodnie z art. 48 u.z.z. mają być przekazane określone treści, to w ramach realizacji tego obowiązku oraz w jego zakresie strona pozwana jest także zobligowana do przygotowania zestawienia potrzebnych danych. Z kolei co się tyczy dokumentów, to obowiązek „udostępnienia” dotyczy tylko dokumentów istniejących. Strona zobowiązana nie może być zatem zobligowana do sporządzenia (przygotowania) dokumentów jeszcze nieistniejących.

Jest oczywiste, że dokumenty są źródłem różnych informacji; skoro jednak przedmiotem roszczenia z art. 48 u.z.z. jest zarówno „udostępnienie dokumentów”, jak i „udzielenie informacji”, to sama okoliczność, że pewne dane mogą być przez uprawnionego ustalone na podstawie samodzielnej analizy udostępnionych dokumentów, nie pozbawia go możliwości żądania udzielenia informacji, także gdyby wynikały one również z dokumentów objętych zakresem działania art. 48 u.z.z. W praktyce udostępnienie dokumentów może służyć potwierdzeniu prawdziwości

udzielonych informacji oraz zebraniu materiałów, które – w razie wystąpienia z powództwem o zapłatę - służyłyby wykazaniu zasadności żądania.

Po czwarte, od strony funkcjonalnej zakres informacji i dokumentów, których udzielenie oraz udostępnienie jest przedmiotem obowiązku z art. 48 u.z.z., obejmuje dane „niezbędne do określenia wysokości” opłat dochodzonych przez OZZ, przy czym wyżej wskazano już, że cytowane tu kryterium nie ogranicza celu realizacji roszczenia informacyjnego konkretnie do żądania w przyszłości uiszczenia opłat.

Ogólny wniosek rysujący się na tle tego kryterium jest taki, że pozyskaniu podlegają dane, na podstawie których organizacja będzie mogła po pierwsze ustalić, czy jest uprawniona do pobrania opłat, a po drugie - określić wielkość roszczenia o zapłatę. Treść tych danych, czyli parametrów służących obliczeniu i weryfikacji należnych opłat, wyznacza granicę „niezbędności” udzielanych informacji oraz udostępnianych dokumentów. „Niezbędność” oznacza przy tym, że dane mają być wystarczające do obliczenia wysokości opłaty, a zarazem – że nie mogą wykraczać poza treści służące temu obliczeniu.

Kryterium niezbędności ma zatem na celu racjonalne wyważenie interesów obu stron stosunku prawnego. Z jednej bowiem strony zapewniona zostaje realizacja celu pozyskania danych, w tym najdalej idącego, polegającego na uzyskaniu materiałów potrzebnych do wystąpienia o zaszalenie opłat o określonej wysokości: obliczonej na podstawie uzyskanych informacji i potwierdzonej (zweryfikowanej) dzięki udostępnionym dokumentom. Z drugiej natomiast strony podmiot zobowiązany zostaje zobligowany do przekazania danych minimalnych, koniecznych do zadośćuczynienia celowi roszczenia informacyjnego, a tą drogą ochrony twórców i producentów – bez ryzyka ujawniania materiałów, w tym tajemnic przedsiębiorstwa, innych niż niezbędne.

Uprzednio wskazywano już, że przyjęte w art. 48 u.z.z. rozwiązanie prawne należy uznać za zgodne z art. 22 Konstytucji RP. Aktualność zachowuje bowiem wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11.10.2011 r., P 18/09, który zapadł w odniesieniu do obowiązującego poprzednio art. 105 zd. 2 pr.aut. W związku z argumentacją przedstawioną w motywach zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego należy więc wskazać, że w zakresie wynikającym z interpretacji art. 48 u.z.z. (dawniej: art. 105 ust. 2 pr.aut.) oraz przepisów rozporządzenia ujawnienie



tajemnicy przedsiębiorstwa należy uznać za środek niepozostający w kolizji z wartościami konstytucyjnymi, tzn. mieszczący się w określonych w art. 22 Konstytucji RP ograniczeniach wolności działalności gospodarczej oraz nienaruszający zasady proporcjonalności. Informacje, które w przepisach prawa są wskazane jako podlegające udostępnieniu, nie powinny być zatem dodatkowo zawężane powołaniem się po raz kolejny na ochronę tajemnicy przedsiębiorstwa, gdyż w granicach wyznaczonych wynikami wykładni art. 48 u.z.z. i rozporządzenia udzielenie informacji i udostępnienie dokumentów ma umocowanie i uzasadnienie prawne - mimo wiążącej się z nim nieodzownej ingerencji w tajemnicę przedsiębiorstwa.

Szczegółowe, konkretne dane niezbędne do określenia wysokości opłat zawiera przywołane wyżej, obowiązujące w całym okresie objętym żądaniem pozwu (oraz obecnie) rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów.

W trzech załącznikach do tego rozporządzenia zawarte zostały wykazy:

(1) magnetofonów i innych podobnych urządzeń oraz związanych z nimi czystych nośników,

(2) magnetowidów i innych podobnych urządzeń oraz związanych z nimi czystych nośników oraz

(3) kserokopiarek, skanerów i innych podobnych urządzeń reprograficznych oraz związanych z nimi czystych nośników.

Każdy z tych wykazów zawiera także informacje o wysokości opłat pobieranych od poszczególnych urządzeń i czystych nośników.

Przepisy rozporządzenia (§ 3) określają – od strony podmiotowej - organizację zbiorowego zarządzania uprawnione do pobierania opłat od urządzeń i nośników wskazanych w ww. załącznikach. Z uwagi na przedmiot niniejszej sprawy istotne jest wskazanie, że opłaty od urządzeń i nośników, o których mowa w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, są pobierane przez występujące w charakterze powodów w niniejszej sprawie Stowarzyszenie (na rzecz twórców) oraz Związek P.. Opłaty te mogą być pobierane wspólnie (§ 5 rozporządzenia), z czego należy wnosić, że

również roszczenie informacyjne, jako mające służyć obliczeniu wysokości opłat, może być realizowane wspólnie (jak w niniejszej sprawie).

Z treści wskazanych uprzednio załączników nr 1 i 2 do rozporządzenia należy wprost wnosić, że – od strony przedmiotowej i funkcjonalnej - do obliczenia wysokości opłat potrzebne są dane o typie urządzenia lub nośnika, o cenie sprzedaży urządzenia lub nośnika oraz o liczbie egzemplarzy sprzedanych przez producentów i importerów. Ponadto z analizy rozporządzenia wynika, że informacje i dokumenty „niezbędne do określenia wysokości opłat” w rozumieniu art. 48 u.z.z. dotyczą także podstaw zakwalifikowania urządzeń i nośników jako wyprodukowanych lub „zaimportowanych” przez określone podmioty – a to wobec podmiotowego przypisania obowiązku zapłaty do „producentów i importerów”.

Nie podzielam więc poglądu zajętego w wyroku, do którego zgłosiłam zdanie odrębne, wyrażającego się w zaaprobowaniu zapatrywania Sądu Apelacyjnego, że kryterium „niezbędności” wymaga sprawdzenia, „ochrony praw jakich twórców (Z.1) i producentów (Z.2) (powodowe OZZ – dop.) mogą dochodzić w przyszłej sprawie o ich (opłat – dop.) zasądzenie” (s. 17 uzasadnienia wyroku SA). Organizacje uprawnione do pobierania opłat, w tym obie powódki, zostały imiennie wskazane w § 3 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia wydanego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 20 ust. 5 pr.aut., jako uprawnione do pobierania opłat na rzecz ogółu twórców, artystów wykonawców i producentów. Wyłącznie te organizacje pobierają więc całość opłat należnych dla poszczególnych kategorii osób uprawnionych, a wobec tego w powyższym zakresie są także uprawnione do dochodzenia roszczenia informacyjnego.

W orzecznictwie trafnie uznano, że roszczenie o opłaty przysługuje organizacjom zbiorowego zarządzania działającym na rzecz twórców lub wydawców, a nie twórcom, producentom fonogramów lub wideogramów lub wydawcom (tak co do opłat z tytułu sprzedaży urządzeń reprograficznych, wyrok Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2008 r., V CSK 22/08). Stanowisko to znajduje potwierdzenie w art. 20 ust. 1 *in fine* pr.aut., który stanowi, że producenci i importerzy są obowiązani do uiszczania, określonym zgodnie z ust. 5 (art. 20 pr. Aut. – dop.), organizacjom zbiorowego zarządzania, działającym na rzecz twórców, artystów wykonawców,

producentów fonogramów i wideogramów oraz wydawców, opłat w wysokości nieprzekraczającej 3% kwoty należnej z tytułu sprzedaży tych urządzeń i nośników.

Kwestia późniejszego podziału pobranych opłat (§ 3 ust. 2 rozporządzenia) jest zagadnieniem odrębnym i nie uzasadnia żądania od OZZ, w tym obu powódek, aby już w sprawie o udzielenie informacji i udostępnienie dokumentów wykazywały, który konkretnie z twórców, producentów itd. będzie beneficjentem repartycji opłat w przyszłości (art. 20 ust. 2 i 3 pr.aut.). W konsekwencji nie jest zasadne przyjmowanie, że za „niezbędne” w rozumieniu art. 48 u.z.z. można uznać jedynie dane (informacje, dokumenty) dotyczące opłat na rzecz tych konkretnie twórców lub producentów, „do ochrony interesów których powodowie” są uprawnieni (s. 17, a także s. 18-19 uzasadnienia wyroku SA). Ten fragment wyводу odnosi się, jak się wydaje (i na co zwrócono uwagę w skardze kasacyjnej), do pojęcia „właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi” (art. 6 ust. 1 pkt 17 pr.aut.), a zarazem pomija uregulowanie pobierania opłat (art. 20 ust. 1-3 pr.aut.), ze skutkiem bezpodstawnego ograniczenia zakresu roszczenia informacyjnego (art. 48 u.z.z.).

Skoro art. 48 u.z.z. nie warunkuje skutecznego dochodzenia przez OZZ roszczenia informacyjnego od wystąpienia dalszych przesłanek, a zakres udzielanych informacji i udostępnianych dokumentów nie jest zależny od tego, jakie były konkretne powody lub cele skorzystania z tego roszczenia, to rola sądu sprowadza się w istocie do ustalenia, czy pozwany podmiot, z uwagi na przedmiot prowadzonej działalności, może dysponować informacjami i dokumentami, o których mowa w art. 48 u.z.z. i w odpowiednich (przywołanych wyżej) przepisach rozporządzenia. Co się natomiast tyczy treści zobowiązania, to odpowiednie dane są szczegółowo określone w przepisach prawa, czyli załącznikach do rozporządzenia. Są to parametry służące do obliczenia opłat, czyli informacje oraz dokumenty „niezbędne” w rozumieniu art. 48 u.z.z. Jeśli natomiast producent lub importer zobowiązany w tym zakresie do udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów, w ramach swojej działalności nie sprzedaje określonych urządzeń lub czystych nośników należących do kategorii wymienionych w rozporządzeniu (w odpowiednich jego załącznikach), to w tym zakresie powinien, zgodnie z prawdą,

udzielić informacji, że dane produkty nie są objęte dokonywanymi przez niego czynnościami obrotu, rodzącymi obowiązek uiszczenia opłaty.

Na tle powyższych uwag nasuwa się wniosek, że obowiązek uiszczania opłat wynika wprost z przepisów prawa i zasadniczo powinien być realizowany bez konieczności dochodzenia zapłaty na drodze postępowania sądowego, jak i bez potrzeby korzystania z roszczenia informacyjnego. Przepisy konkretyzują bowiem powstanie obowiązku zapłaty od strony podmiotowej (podmiotów uprawnionych i zobowiązanych) oraz określają dane potrzebne do stwierdzenia przez producentów lub importerów, czy, komu i w jakiej wysokości powinni uiścić opłaty, o których mowa w art. 20 ust. 1 pr.aut. Podmioty zobowiązane, czyli dłużnicy w zakresie obowiązku uiszczenia opłat, dysponując posiadanymi przez siebie danymi handlowymi dotyczącymi prowadzonej działalności, niezbędnymi do stwierdzenia powstania obowiązku i obliczenia wysokości opłat, powinny więc same określić kwoty obciążających ich należności. Taki model normatywny pobierania opłat znajduje potwierdzenie w treści § 6 zd. 1 i 2 rozporządzenia, zgodnie z którym organizacje wymienione w § 3 i § 4 (w tym powodowie w niniejszej sprawie) pobierają opłatę za dany kwartał w terminie 14 dni po upływie tego kwartału, przy czym wraz z opłatą są przekazywane „informacje stanowiące podstawę określenia wysokości tej opłaty”.

W związku z normatywnym określeniem, od jakich urzędów i czystych nośników pobierane są opłaty, w sprawach dotyczących roszczenia informacyjnego przyjęta została technika redagowania orzeczeń polegająca na odesłaniu do odpowiednich przepisów prawa, w tym ustawy o prawie autorskim oraz rozporządzenia. Takie ujęcie sentencji wyroku zostało w orzecznictwie uznane za czyniące zadość stawianemu w art. 325 k.p.c. wymaganiu jednoznacznego rozstrzygnięcia sądu o żądaniach stron (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2019 r., V CSK 553/17, w odniesieniu do przywołania art. 20 ust. 1 i 3 pr.aut.). Tę samą technikę zastosował w niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji, który skonkretyzował zakres udzielenia informacji i udostępnienia dokumentów objętych obowiązkiem, przez wskazanie adekwatnych przepisów prawa autorskiego i przywołanie rozporządzenia.

Odniesienie przedstawionych wyżej wniosków wynikających z wykładni art. 48 u.z.z. oraz adekwatnych przepisów rozporządzenia - do treści zaskarżonego wyroku oraz skargi kasacyjnej uzasadnia sformułowanie następujących uwag.

Po pierwsze, sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo w zakresie wprost odzwierciedlającym treść roszczenia informacyjnego unormowaną przepisami prawa. Od strony przedmiotowej urządzenia i czyste nośniki zostały w punkcie 1 wyroku dookreślone przez odwołanie się do art. 20 ust. 1 pkt 1 i 3 pr.aut. oraz do rozporządzenia, co należało rozumieć jako odesłanie do przepisów odnoszących się do wysokości należnych opłat, w tym załączników nr 1 i 2 do rozporządzenia. Wobec ścisłej korelacji zakresu żądania uwzględnionego przez Sąd Okręgowy z przepisami prawa określającymi treść roszczenia informacyjnego nie zachodziło ryzyko uzyskania przez powodów informacji o produktach innych niż te, z których sprzedaż wiązał się obowiązek uiszczenia opłat. Nie były zatem uzasadnione wyrażone przez Sąd Apelacyjny obawy o udzielenie danych szerszych niż należne; tymczasem ostatecznie te obawy stały się przyczyną zmiany wyroku Sądu Okręgowego, zaaprobowanej w postępowaniu kasacyjnym.

Podkreślenia wymaga, że w świetle wyroku Sądu Apelacyjnego wykaz urządzeń i czystych nośników pozostał od strony przedmiotowej taki sam, jak ten określony w wyroku Sądu pierwszej instancji. W punkcie 1a wyroku Sądu Apelacyjnego mowa bowiem o wykazie „tych urządzeń oraz czystych nośników”, czyli wykazie produktów opisowo (w drodze odesłania do przepisów Prawa autorskiego i do rozporządzenia) opisanych w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego. Różnica polega na zobowiązaniu pozwanej do udzielenia informacji w formie „rodzajowego wykazu” i pominięciu danych o liczbie oraz jednostkowej cenie produktów (o czym poniżej).

Po drugie, zasadne było także, gdyż służyło obliczeniu wysokości opłat, zobligowanie pozwanej przez Sąd Okręgowy do podania jednostkowej ceny sprzedaży poszczególnych - określonych za pomocą nazw i symboli - urządzeń i czystych nośników oraz liczby sprzedanych w danej jednostkowej cenie sprzedaży egzemplarzy poszczególnych urządzeń i czystych nośników. Wszystkie te dane służą konkretnie i wyłącznie obliczeniu wysokości opłaty; są one bowiem wskazane w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia jako parametry obliczenia należnych z

tego tytułu kwot. Tym samym są one - w rozumieniu art. 48 u.z.z. - „niezbędne do określenia wysokości” opłat dochodzonych przez OZZ. Usunięcie tych danych przez Sąd Apelacyjny w punkcie 1 wyroku, dotyczącym zobowiązania do udzielenia informacji, zostało jednak zaaprobowane przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu, do którego zgłosiłam zdanie odrębne. W efekcie powodowe OZZ nie uzyskały informacji niezbędnych do określenia wysokości należnych opłat, co oznacza, że nie został zrealizowany cel i sens roszczenia informacyjnego.

Sąd Apelacyjny pominięcie informacji dotyczących „cen jednostkowych oraz liczby sprzedanych urządzeń i nośników przez pozwaną w istotnym dla sprawy okresie” uzasadnił w ten sposób, że „wśród takich urządzeń i nośników znajdują się również takie, które albo nie będą objęte opłatą przewidzianą art. 20 ust. 1 drugiej z powołanych ustaw, albo też będą pochodzić od twórców i producentów, do reprezentowania interesów których żadna z powodowych organizacji nie została upoważniona”. Tymczasem skoro zakres obowiązku informacyjnego został przez Sąd Okręgowy ściśle skorelowany z przepisami normującymi treść roszczenia OZZ, to wśród urządzeń i czystych nośników, których dotyczył obowiązek udzielenia informacji orzeczony przez Sąd Okręgowy, z natury rzeczy nie znajdowały się produkty nieobjęte opłatą. Podobnie, skoro powodowe OZZ są podmiotami wyłącznie uprawnionymi do pobierania opłat określonych w załącznikach 1 i 2 do rozporządzenia, to nie wchodziło w rachubę zrealizowanie się dostrzeżonego przez Sąd Apelacyjny ryzyka, że organizacje te mogły nie być uprawnione do reprezentowania interesów niektórych twórców i producentów.

Po trzecie, także zakres dokumentacji finansowo-księgowej, do której udostępnienia zobowiązano pozwaną, został przez Sąd Okręgowy określony za pomocą przywołania odpowiednich przepisów prawa autorskiego i rozporządzenia. Ramy udostępnianej dokumentacji pozostawały przy tym w ścisłej korelacji z zakresem opisanych wyżej informacji służących obliczeniu wysokości należnej opłaty, z czego należy wnosić, że dokumenty finansowo-księgowe miały umożliwić sprawdzenie danych udzielonych zgodnie z treścią obowiązku nałożonego w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego. Sposób ujęcia analizowanego obowiązku świadczy więc o tym, że udostępnienie dokumentów było niezbędne do obliczenia wysokości opłat, a zatem mieściło się w treści roszczenia informacyjnego (art. 48 u.z.z.). Nie

było zatem uzasadnione dodanie przez Sąd Apelacyjny zastrzeżenia, zaakceptowanego następnie przez Sąd Najwyższy, że dokumenty te mają być udostępnione „w zakresie w jakim informacje uzyskane w wykonaniu zobowiązania określonego w punkcie 1. będą ściśle pozostawać w zakresie działalności Stowarzyszenia z siedzibą w W. i Związku P. z siedzibą w W.”.

Szczegółowe zestawienie rodzajów dokumentów (faktur zakupu i sprzedaży, dokumentacji SAD i INTRASTAT), co do których wypowiedział się Sąd Okręgowy (s. 7 i 8 uzasadnienia wyroku SO), nie zostało zakwestionowane przez Sąd Apelacyjny oraz Sąd Najwyższy; w szczególności nie wskazywano, że dokumenty tej treści nie służą do określenia wysokości opłat, tzn. nie dotyczą ustalenia i weryfikacji danych potrzebnych do obliczenia należności.

Po czwarte, skoro powodowe OZZ mają prawo pobierania opłat jedynie w zakresie określonym przepisami rozporządzenia, czyli od urzędzeń i czystych nośników wymienionych w załącznikach nr 1 i 2, to nie było uzasadnione dodanie przez Sąd Apelacyjny w motywach wyroku zastrzeżenia, że pozwana w ramach pierwszego etapu udzielania informacji ma przedstawić rodzajowy wykaz wszystkich swoich produktów („pełną swą ofertę adresowaną wówczas do swoich klientów”, s. 17 uzasadnienia wyroku SA), spośród których OZZ wybrałyby następnie te, od których sprzedaży mogą pobrać stosowne opłaty.

Treść roszczenia informacyjnego jest sprecyzowana przepisami prawa: art. 48 u.z.z. i załączników do rozporządzenia, co oznacza, że żądanie OZZ może być uwzględnione jedynie w takim zakresie, jaki wynika z powyższych przepisów – a nie potencjalnie szerszym, wymagającym następnie wyselekcjonowania danych, które dotyczą konkretnie urzędzeń i nośników uzasadniających pobieranie opłat. Do uzasadnienia odmiennego stanowiska nie jest wystarczające wskazanie przez Sąd Apelacyjny, że skoro informacje tej treści, obejmujące pełną ofertę handlową, były przekazywane przez pozwaną jej potencjalnym kontrahentom, to zobowiązanie pozwanej do przedłożenia rodzajowego wykazu urzędzeń i nośników nie narusza tajemnicy przedsiębiorstwa. Rzecz bowiem w tym, że jeśli te dane miałyby wykraczać swym zakresem przedmiotowym poza granice roszczenia informacyjnego, to pozwana nie miałaby obowiązku przekazywania ich w jakiegokolwiek postaci, również w formie rodzajowego wykazu produktów należących do jej pełnej oferty handlowej.

Tylko na marginesie należy wskazać, że w wyroku, od którego wniesiono skargę kasacyjną, pozwanej nie zobowiązano do przedstawienia takiej pełnej oferty. Zakres urządzeń i czystych nośników pozostał bowiem tożsamy z tym, jaki w swym orzeczeniu określił Sąd Okręgowy, m.in. za pomocą odesłania do rozporządzenia. Istota zmiany dokonanej w postępowaniu apelacyjnym sprowadza się natomiast do tego, że w aktualnej treści zobowiązania pominięte zostały informacje o liczbie i cenie jednostkowej produktów.

Po piąte, do treści przysługującego OZZ roszczenia informacyjnego należy uzyskanie określonego pakietu danych, przez samego ustawodawcę uznanych za niezbędne do określenia wysokości opłat. Oznacza to, że w ramach sądowej realizacji tego roszczenia organizacje zbiorowego zarządzania powinny należne dane pozyskać przez określenie ich wprost w wyroku, niejako „od razu”, a nie wskutek dalszych działań, w tym selekcji pierwotnie otrzymanych informacji. Z przepisów nie wynika, by interes OZZ, który polega na uzyskaniu informacji i udostępnieniu dokumentów, miał być realizowany w sposób inny niż jednorazowo, dzięki określeniu tych danych bezpośrednio w wyroku. Brak w szczególności podstaw, aby z regulacji tych wywodzić, że informacje i dokumenty są przekazywane w ramach złożonej, składającej się z etapów procedury, ponadto angażującej także wierzyciela, czyli OZZ.

Po szóste, trudno zidentyfikować podstawę prawną obu zastrzeżeń dodanych przez Sąd Apelacyjny do punktów 1 i 2a wyroku Sądu Okręgowego, dotyczących, odpowiednio, rodzajowego charakteru wykazu oraz pozostawiania informacji „ściśle (...) w zakresie działalności” powodowych OZZ. Zastrzeżenia te służyły, jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego, określeniu granic roszczenia informacyjnego OZZ i odpowiadającego mu obowiązku informacyjnego strony pozwanej. Jednakże, jak wskazano powyżej, przepisy prawa z jednej strony nie obligują producentów i importerów do przedstawiania szerszych danych o ich pełnej ofercie handlowej – nawet jeśli dane te zawierałyby powszechnie dostępne wiadomości o przedmiocie działalności. Z drugiej natomiast strony nie określono podstawy zawężenia danych - do informacji pozostających „ściśle w zakresie działalności” OZZ.



Gdyby doprecyzowanie to miało służyć zadośćuczynieniu kryterium „niezbędności” (art. 48 u.z.z.), to nie wydaje się potrzebne, ponieważ już zawarte w wyroku Sądu Okręgowego odesłanie do właściwych przepisów odpowiednio dookreślałoby zakres należnych informacji, jako „niezbędnych do obliczenia wysokości” opłaty. Gdyby natomiast Sąd Apelacyjny dążył w ten sposób do dalej idącego zawężenia danych (o czym może ewentualnie świadczyć użycie słowa „ściśle (w zakresie działalności)”), to takie rozstrzygnięcie pozostawałoby w kolizji z art. 48 u.z.z., w którym kryterium „zakresu działalności” nie zostało opatrzone takim doprecyzowaniem. Dodanie go obecnie w celu oznaczenia zakresu obowiązku pozwanej prowadziłoby do deformacji ustawowego modelu powinności producentów i importerów, wskutek nieuprawnionego ograniczenia danych „niezbędnych do określenia wysokości” opłat.

Po siódme, Sąd Apelacyjny wyjaśnił ideę dodania zastrzeżenia, że dokumenty mają być przez pozwaną udostępnione „w zakresie w jakim informacje uzyskane w wykonaniu zobowiązania określonego w punkcie 1 będą ściśle pozostawać w zakresie działalności Stowarzyszenia z siedzibą w W. i Związku z siedzibą w W.”. Wyżej przedstawiono już przyczyny uznania za niezasadne zastosowania tego kryterium, jako wiążącego uzyskanie informacji z wykazaniem przez OZZ, już w związku z dochodzeniem roszczenia informacyjnego, uprawnienia do reprezentowania danych twórców lub producentów na etapie repartycji. Podkreślono także, iż z wykładni przepisów nie wynika, by tryb uzyskiwania informacji był dwuetapowy i by zakładał czynności wierzyciela, czyli OZZ, polegające na wskazaniu już po wydaniu wyroku informacji, które będą precyzowały rzeczywisty zakres roszczenia z art. 48 u.z.z.

Obecnie należy natomiast zauważyć, że w treści orzeczenia nie wskazano na sekwencyjność działań, w tym na uprawnienie lub zobligowanie OZZ do podejmowania określonych zachowań służących selekcji informacji, a poprzedzających drugi z wyróżnionych przez Sąd Apelacyjny etapów realizacji roszczenia informacyjnego. Poza tym koncepcja dwuetapowości została opisana jedynie w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego, natomiast nie ma swojego odzwierciedlenia w treści wyroku podlegającego egzekucji.

Po ósme, samo w sobie kryterium pozostawania „ściśle w zakresie działalności” nie jest wyrażone jednoznacznie, a w praktyce, w oderwaniu od uzasadnienia wyroku, może nastroczać trudności co do tego, jaki czynnik ma decydować o selekcji informacji. Nie można także wykluczyć, że w świetle obecnego brzmienia wyroku zostanie przyjęte – niesprzeczne z tym brzmieniem – zapatrywanie, że „ściśle” w zakresie działalności powodowych OZZ mieszczą się wszystkie informacje określone w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia. Pojęcie zakresu działalności poszczególnych OZZ powinno być bowiem, w kontekście roszczenia informacyjnego, wiązane z przydanymi tym organizacjom uprawnieniami do pobierania opłat (art. 20 ust. 1 u.z.z. w zw. z § 3 ust. 1 rozporządzenia), bez podejmowania na tym etapie dalszych ustaleń co do przebiegu repartycji i związanego z tym określania, których twórców lub producentów fonogramów i wideogramów reprezentuje dana organizacja.

Powstaje w związku z tym wątpliwość, czy takie ujęcie sentencji orzeczenia spełnia wymagania wynikające z art. 325 k.p.c. Nie wyklucza ono bowiem sporów co do trybu pozyskiwania danych, jak i tego, czy dana informacja oraz dotyczący jej dokument finansowy lub księgowy, zostały objęte obowiązkiem pozwanej. W orzecznictwie trafnie wskazuje się, że „rozstrzygnięcie Sądu o żądaniach stron powinno być tak sformułowane, by jego realizacja była możliwa na podstawie samej treści sentencji bez potrzeby dokonywania dalszych czynności, należących ze względu na swój rodzaj do postępowania rozpoznawczego” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2019 r., V CSK 553/17).

Ocena zasadności wystąpienia z roszczeniem informacyjnym, w tym także co do zakresu udostępnianych informacji i dokumentów, należy do właściwości sądów orzekających w postępowaniu rozpoznawczym: sądu okręgowego i sądu apelacyjnego. Już w wyroku dane te powinny być zatem przez ww. sądy skonkretyzowane w taki sposób, by nie istniała konieczność uzupełniania sentencji orzeczenia jego uzasadnieniem, a kwestie należące w istocie do przedmiotu rozstrzygnięcia nie były *de facto* rozwiązywane w postępowaniu egzekucyjnym. Ponadto, modelowo rzecz ujmując, jednoznaczna treść wyroku powinna pozwolić pozwanej na wykonanie orzeczonego obowiązku bez potrzeby inicjowania postępowania egzekucyjnego Tymczasem w opisanej sytuacji, wobec użycia

potencjalnie spornego kryterium, inicjowanie postępowania egzekucyjnego okazywałoby się częstokroć konieczne – o ile nie powstawałaby dalej idąca wątpliwość co do możliwości wykonania tak ujętego orzeczenia.

Po dziewiąte, skoro pierwszy etap realizacji obowiązku pozwanej zakłada udzielenie jedynie rodzajowo określonego wykazu urządzeń i nowych nośników, a dopiero następnie, w razie pomyślnego przebiegu zdarzeń, OZZ mają uzyskać dostęp do wyselekcjonowanej dokumentacji finansowo-księgowej, to w istocie należy uznać, że organizacje te na podstawie dokumentacji będą musiały same ustalić dane potrzebne do obliczenia opłaty. W wyroku, do którego zgłosiłam zdanie odrębne, zaaprobowano bowiem pogląd Sądu Apelacyjnego (s. 12-13 uzasadnienia wyroku SA), że każda z informacji o jednostkowej cenie poszczególnych urządzeń i nośników oraz dotycząca liczby sprzedanych po tej cenie urządzeń i czystych nośników może „zostać ustalona przez powodów na podstawie dokumentacji opisanej w punkcie drugim” wyroku Sądu Okręgowego.

Taki układ czynności składających się na zadośćuczynienie obowiązkowi producenta lub importera w istocie nie realizuje (a co najmniej nie realizuje w pełni) celu przysługiwania OZZ roszczenia informacyjnego. W odniesieniu do każdego z przedmiotów obowiązku wymienionych w art. 48 u.z.z., czyli udzielenia informacji i udostępnienia dokumentów, zastosowanie znajduje kryterium „niezbędności”. Oznacza to, że już udzielone informacje – a nie dopiero własna weryfikacja dokumentów przez OZZ - powinny zawierać dane niezbędne, czyli wystarczające i konieczne, do obliczenia opłaty. Tak rozumianą cechę „niezbędności” powinno również spełniać „udostępnienie dokumentów”, które ma pozwolić na weryfikację udzielonych informacji lub ich ewentualną korektę czy uzupełnienie na podstawie dokumentów, w razie gdyby udzielone informacje okazały się niekompletne.

Tymczasem w świetle rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego informacje mają poprzestawać na danych określonych rodzajowo, czyli niewystarczających do obliczenia wysokości opłaty. Określenie natomiast kwoty należności, czyli ustalenie koniecznych do tego parametrów, będzie następowało dopiero na podstawie przeprowadzonej przez OZZ własnej analizy udostępnionych dokumentów. Taki paradygmat pozyskiwania danych nie odpowiada normatywnemu modelowi roszczenia informacyjnego unormowanego w art. 48 u.z.z.

Z przedstawionych wyżej przyczyn za uzasadnione uznałam zgłoszenie zdania odrębnego od wyroku wydanego w niniejszej sprawie.

[r.g.]

[a.ł.]